

OXELÖSUNDS SKÄRGÅRD

Botanisk inventering

**Oxelösunds kommun
Miljö- och Samhällsbyggnadskontoret
Oktober 2011**

Innehåll

Inledning	5
Sammanfattning	6
Syfte, metod	7
Tidigare undersökningar	8
Översiktlig beskrivning av området	8
Friluftslivet och floran	10
Skärgården från florasynpunkt	11
Särskilt intressanta växter	12
Hur många arter?	19
Vilka växter är vanligast?	20
Karta över botaniskt värdefulla områden	21
Botaniska värdefulla områden	22
Några svampfynd	37
Citerad litteratur	38
 BILAGA 1 - FOTON AV TYPISKA VÄXTER I SKÄRGÅRDEN	
 BILAGA 2 - DETALJKARTOR, DELOMRÅDEN	
 BILAGA 3 - VÄXTFÖRTECKNING	

Inledning

Oxelösunds skärgård är en av länets största skärgårdar. Naturen är till stor del orörd och marken ägs av kommunen och Fastighetsverket frånsett en del friköpta tomter kring fritidshus. Trots orördheten är naturen i skärgården utsatt för hot. Även om naturen inte är statisk utan ständigt utsatt för förändringar - med eller utan människans hjälp - löper höga naturvärden på öarna risk att försvinna inom loppet av ett eller några decennier. Vi har på öarna ett gammalt kulturlandskap från en tid då det bodde människor härute - främst skärgårdsbönder, fiskare och lotsar. Många av dem hade samtidigt betesdjur, vilka transporterades under våren ut på många av öarna, där de fick gå till framåt hösten. På vissa öar kan det möjligen ha gått djur året om. Kulturlandskapet har under 1900-talet och början av 2000-talet förändrats drastiskt. Idag bor endast ett fåtal personer permanent på öarna, men jordbruket och boskapsdriften har helt försvunnit. Det finns idag inte en ö där det går betesdjur! Det säger sig självt att de arter och vegetationstyper som gagnades av hävd och jordbruksdrift idag har svårt att leva vidare. Ett exempel är de gamla ekarna med rödlistade arter som nu i allt högre utsträckning förfaller i skuggan av kringväxande träd och buskar.

Naturen är också utsatt för slitage. Öarnas många strandhällar är populära för sol och bad och klipporna blir allt kalare. Samtidigt ger slitaget nya möjligheter för frön att gro och gynnar växter beroende av störning. Slutligen är skärgården utsatt för föroreningar från stadens industrier och biltrafik, särskilt som västliga - sydvästliga vindar dominerar i den här delen av landet. Det är idag omöjligt att veta i vilken grad markförsurning och partikulär deposition har påverkat florans eftersom vi inte vet hur vegetationen var sammansatt innan industrierna etablerades.

En sak vet vi emellertid - skärgården är av oerhört stor betydelse för människor på sin fritid, för det fantastiska fågellivet och för växt- och djurlivet i övrigt. Behovet av en naturinventering av flora, lavar, insekter och fåglar är viktig för att i framtiden göra rätt bedömningar vid planläggningen av skärgården. Det som idag är vilt och orört kan i framtiden vara i fokus för exploatering. Och där den sällsynta växten sitter kan betongrester från en riven brygga deponeras. Genom kunskap kan vi minimera misstag vi annars skulle begå, genom kunskap kan vi nå bra lösningar i samhällsplaneringen.

En naturvårdsplan av fastlandet i Oxelösunds kommun har tagits fram av kommunen (Rydberg 2011) och en motsvarande plan för skärgården är planerad till 2012. I syfte att öka kännedomen om växtlivet i Oxelösunds skärgård och vaska fram områden av betydelse från naturvårdssynpunkt har kommunen beställt en botanisk inventering med inriktning på kärlväxter. Denna har utförts under juli-augusti 2011 av konsult Hans Rydberg, Björnlunda, som också författat rapporten och fotograferat de bilder som ingår. Inventeringen är bekostad med LONA-medel från Länsstyrelsen.

Inventeringen har syftat till att ge ökad kunskap om skärgårdens botaniska värden. Kunskapen presenteras dels på områdesnivå, nämligen att redovisa vilka öar eller delar av öar som har höga värden ur botanisk synvinkel dels på artnivå för att visa vilka arter som finns idag och i vilken omfattning. Kunskapen om arterna är också viktig för att kunna bedöma vilka insatser som behöver göras för att vi även i framtiden ska kunna njuta av en blomstrande skärgård.

Sammanfattning

Denna rapport redovisar resultatet av en botanisk inventering av Oxelösunds skärgård. Den ingår i en serie av inventeringar, vilka tillsammans ska utgöra kunskapsbas för en planerad naturvårdsplan för skärgården. Under den botaniska inventeringen besöktes ett 30-tal öar, de flesta 2011, några vid tidigare besök. På samtliga besökta öar noterades alla funna kärlväxter och har med sina exakta fyndplatser lagts in i Artportalen. Botaniskt värdefulla områden, som kan vara hela öar eller delar av öar, har avgränsats och redovisats på karta (Bilaga 2). En beskrivning finns för varje sådant område.

Hela 626 arter har påträffats i området, vilket är en hög siffra med tanke på att relativt få vegetationstyper finns representerade. Artrikaste växtsamhällen är utan tvivel strandmiljöerna med sina örtklippor, skrevor, ängsfragment och fågelgödslade hållar och hållkar. Inne på de stora öarna är vegetationen i regel torftig och marken domineras av ris och lavar. Här växer i stället mycket gamla tallar och naturskogar med tall är ovanligt rikt representerade. Flera av öarna har tidigare utnyttjats som betesmarker, särskilt de med finare sediment, där lövskogar och strandängsvegetation skapat en gynnsam jordmån. Igenväxningen av tidigare öppna eller glest trädbevuxna marker är påfallande och särskilt på de större öarna i innerskärgården ser man gamla beskuggade ekbestånd med döende grenar, skelett av sedan länge döda enbuskar och rester av ängsgläntor övertäckta med tjockt gräs. Rester av ängsflora kan man ana på många håll och vid gamla torp och gårdar kan man ännu se kvarlevor av kulturväxter från svunnen tid.

I rapporten redovisas ett antal växter som är intressanta ur botanisk synvinkel. Till dessa hör fem rödlistade arter som liten kärrmaskros - starkt hotad (EN), korskovall, knärot, fyrling och backruta - vilka är betraktade som nära hotade (NT). Förutom dessa har flera andra ovanliga växter anträffats. Som exempel kan nämnas glesstarr och blankstarr med få förekomster utmed Sörmlandskusten samt hönshirs - den senare en oväntad fågelfröinkomling i "naturlig" klippterräng. Till skärgårdens intressanta flora kan även räknas de arter som i mycket hög grad är knutna till exponerade, fågelrika skär, exempelvis klibbglim, vejde och dansk skörbjuggsört. Klibbglim finns i stora bestånd på flertalet öar i det yttre havsbandet, medan de övriga två uppträder mer sparsamt.

De botaniskt mest värdefulla öarna är Hasselö-Bergö, Stora Äpskär samt Stora och Lilla Runnskär. Andra mycket värdefulla områden finns på Hävringe, Beten, Hasselö, Lövjeskaret,

Stora Vattungen och Stora Trässö. När det gäller ytterskärgården är talrika öar med karaktäristisk fågeltoppvegetation av stort intresse. Endast ett fåtal redovisas i denna rapport.

Syfte och metod

Syftet med inventeringen har varit att få en botanisk dokumentation av Oxelösunds skärgård att tillsammans med inventeringar av lavar, fjärilar, vedlevande skalbaggar och fåglar ligga till grund för en naturvårdsplan för skärgården. Det har av olika skäl varit omöjligt att besöka alla de öar och skär som ingår i området. Endast ett 30-tal öar har besökts men valts ut noggrant utifrån olika kriterier. Alla större öar har inventerats, likasom öar som tidigare bedömts vara botaniskt intressanta. Ytterligare några öar har valts ut då de sett intressanta ut från kartan eller båten. Syftet har också varit att i urvalet få en någorlunda jämn geografisk fördelning. När det gäller ytterskärgårdens hundratals kobbar och skär får inventeringarna på dessa snarast ses som stickprov. Ur naturvårds- och plansynpunkt har de större öarna ansetts ha högst prioritet och dessa har sannolikt också de högsta naturvärdena kopplat till diversitet (variation) och skogliga kvalitéer. I princip har alla små kobbar och skär uteslutits, då de bedömts ha en likartad flora som de större öarna av samma typ.

Inventeringsmetodiken har varit enkel och traditionell. På varje ö, stor som liten, har samtliga påträffade kärlväxter noterats. Varje observation är kopplad till en koordinat i Rikets nät (RT90) med en noggrannhet i regel kring 25 meters radie. De flesta arter har också noterats från flera platser, särskilt på de större öarna, för att på så sätt bedöma hur vanliga arterna är. Varje observation är inlagd i Artportalen, vilket innebär att vem som helst kan gå in på www.artportalen.se och se exakta fyndplatser för alla arter. Totalt sett har 8 750 observationer av kärlväxter registrerats. Inga fynd har varit av den graden att sekretess behövt övervägas. Vid inventeringarna har så många olika miljöer som möjligt på öarna undersökts. Störst diversitet uppvisar strandmiljöerna och på de flesta öar har > 50% av strandzonen inventerats. Magra tallskogar och hållmarker har bara inventerats översiktligt. Särskilt intressanta delområden eller öar har beskrivits med tonvikt på flora och vegetation och i en del fall har också skötsel aspekter noterats.

Följande öar besöktes under inventeringen:

- 8 okt 2010 Ålö
- 4 juli 2011 Beten
- 5 juli 2011 Vitholmen, Myrskär, Ramnö, Vinterklasen, Huvudskär
- 6 juli 2011 Hävringe
- 7 juli 2011 Stora Äpskär
- 8 juli 2011 Hasselö, Lilla Hasselö
- 22 juli 2011 Hasselö-Bergö
- 27 juli 2011 Furö, Bjurshalsen, Korsholmen

3 aug 2011 Stora Trässö, Fågelskär
5 aug 2011 Högsjär, Hamnsjär, Sprängklubbar
12 aug 2011 Lilla Runnskär, Stora Bredskär, Stora Vattungen, Lövjeskär, Norra Källskär och Södra Källskär.

Ytterligare undersökningar har tidigare gjorts på Tallskär, Stora Runnskär och Södra Grässkär (H. Rydberg 1991) samt Hävringe (H. Rydberg maj 2006) samt Stora Mellskär (M. Hagström 2011).

Tidigare undersökningar

Kunskapen om växtvärlden i Oxelösunds skärgård var fram till 1800-talets slut helt obefintlig men har sedan stegvis förbättrats. De första botaniska noteringarna från skärgården härrör från några strandhugg av professor Erik Asplund under perioden 1899-1920 och av professor Torsten Hasselrot från ett besök på Hävringe Storö 1950. Ett arbete av professor Bengt Jonsell i början av 1960-talet (Jonsell 1961) analyserade floran på exponerade skär i den yttre skärgården och i en översiktlig naturinventering (Frendin 1982) av Oxelösunds kommun beskrevs öarna översiktligt och en botanisk inventering utfördes. Frendin besökte 32 öar och gjorde en artlista för varje ö. Totalt fann han 325 arter på öarna. Claes Svedlind gjorde en inventering av ädellövskogar i Södermanlands län (Svedlind 1983) och noterade en del arter i lövskogsmiljöerna. I början av 1990-talet undersöktes en hel del öar i samband med inventeringen av Sörmlands Flora (Rydberg & Wanntorp 2001). Enstaka besök på öarna har senare gjorts vid några tillfällen, t.ex. av Hans Rydberg på Hävringe 2006 samt av Karl Ingvarson och Bo Westman i Natura 2000-områdena Furö-Bjurshalsen och Hasselö-Bergö.

Översiktlig beskrivning av området

Oxelösunds skärgård har ett submaritimt klimat vilket innebär att det befinner sig mitt emellan det typiska fastlandsklimatet och det utpräglat maritima. Jämfört med Oxelösunds fastland börjar vegetationsperioden ungefär en vecka senare på våren och håller på en vecka längre på hösten, vilket beror på att havet värms upp långsamt och svalnar av med viss fördröjning på hösten. Ytterskärgårdens växtlighet gynnas av ett stort antal soltimmar under sommarmånaderna men påverkas också av torka från salt och vindar.

Oxelösunds skärgård uppvisar en typisk zonerings med stora, skogklädda öar närmast fastlandet, därefter en diffus zon av mellanskärgård samt längst ut en ytterskärgård med enskilda ögrupper, vilka skiljs åt av stora ytor öppet hav. De ytterst belägna öarna befinner sig mer än en mil från fastlandet. Frånsett Hävringe, som är ett kalkskär med spridda buskmarker, är öarna i ytterskärgården genomgående små. I ögrupperna finns även små kobbar och grund som ömsom sticker upp över vattnet ömsom är dränkta av havet. Dessa skär saknar alla spår av högre växtlighet. Överhuvudtaget är skärgården relativt

svårnavigerad med grundområden och grynnor allmänt förekommande utanför de stora farlederna.

Närmast fastlandet ligger de stora öarna Femöre, Jogersö och Ålö. De två förstnämnda har i detta sammanhang inte räknats till skärgården då de har broförbindelse med fastlandet. Till innerskärgården räknas öar som Ålö, Furön-Bjurshalsen, Beten, Stora Äpskär, Hasselö, Hasselö-Bergö, Högsjär, Hamnsjär och Fågelsjär. Kring dessa ligger också en del öar med en vegetation som mer liknar den på öarna i yttre havsbandet. Mest extrem är Vinterklasen i inloppet till Femöre - en trädlös ö med typisk vegetation präglad av fågelspillning.

Ytterskärgården består av ett antal ögrupper, vilka är kända för sitt rika fågelliv och för sina bestånd av gråsäl. Hit hör Runnskären, Mellskären, Måsklubbarna, Åkubbsskären, Bredskären, Grässkären, Källskären, Vattungarna och Hävringe med kringliggande kobbar.

Vegetationen i innerskärgården liknar mycket den på fastlandet men skillnaden är att skogen för det mesta är orörd eller bara litet påverkad av skogsbruk samt att stränderna har en mer maritim prägel med många arter typiska för brackvatten. Hällmarkstallskogar dominerar men också där berg inte går i dagen som i sluttningar och sänkor är inslaget av äldre skog betydande. Tallen dominerar totalt och på flertalet öar är tallarna av 100-200 års ålder, i vissa fall ännu äldre. Granskog är inte så vanlig och när det finns mycket gran ingår nästan alltid tall i större eller mindre del av bestånden.

Fig. 1. Igenväxande strandäng på Hasselö

Öarna varierar stort efter graden av kulturpåverkan. Troligen har flertalet öar betats, men spåren av tidigare hävd är många gånger diffusa. Tydligast framträder det gamla beteslandskapet på öar med lövinslag, t.ex. på Stora Äpskär, Stora och Lilla Runnskär, Hasselö, Hasselö-Bergö, Ålö och Furö-Bjurshalsen. På flera av dessa öar växer gamla ekar i en

igenväxande, om än fortfarande ganska gles skog. Om man tänker bort alla träd och buskar yngre än 50-75 år får man ett betydligt öppnare landskap med ofta vidsträckta ekhagmarker. Idag går det inte betesdjur på någon av öarna. Detta har fått till följd alltmer slutna skogar, ekar som är på väg att dö av beskuggning, minskad störning i botten- och fältskiktets växtsamhällen samt en kraftig igenväxning av främst vass på alla tidigare betade stränder. Även vissa öppna gräsmarker är igenväxande men i anslutning till strandnära klippängar har många betespräglade växter överlevt successionerna.

Markerna på innerskärgårdens öar är mycket kalkfattiga och magra vegetationstyper med få kärlväxtarter är helt dominerande. Sannolikt bidrar också försurande ämnen i nederbörden till att floran närmast Oxelösund är så fattig på örter. En annars så vanlig växt som blåsippan finns bara i ett par bestånd på Hasselö-Bergö. I lundmiljöerna växer blåbärsriset in som indikator på allt surare förhållanden.

I ytter- och mellanskärgården ökar artrikedomen relativt öarnas storlek. Det gynnsamma klimatet med långa höstar och milda vintrar samt tillskottet av näring och kalk från fågelspillning ger en stor artrikedom samt en mycket speciell flora av t.ex. klibbglim och vejde, vilken i princip helt saknas på fastlandet. Många växter saknas emellertid i ytterskärgården vilket dels beror på avståndet till fastlandet dels på de många gånger extrema betingelserna med stora kontraster i väderleken, vilket kräver speciella anpassningar. Vid stormar kan salt vatten blåsa in över de mindre skären och växter som inte tål salt har svårt att överleva. Detta förklarar till exempel varför den saltkänsliga granen blir allt sällsyntare ju längre ut i skärgården man befinner sig. Arter som sprids med fåglar eller vindburna frön är kraftigt överrepresenterade i skärgårdens växtsamhällen, medan arter med andra spridningssätt är ovanliga.

Friluftslivet och floran

Oxelösunds skärgård har en mycket stor betydelse för friluftslivet. För växtlighetens del betyder det ett visst slitage som både kan vara positivt och negativt. Det positiva är att nötningen skapar nya gröningsytor för hävdgynnade arter som annars är hårt drabbade av igenväxningen på öarna. Negativt skulle kunna vara att strandhällar och hållmarker genom alltför mycket tramp förlorar en del av sin karaktäristiska flora. Totalt sett bedöms friluftslivet ha en mycket marginell effekt på floravärdena i skärgården. Av kanske större betydelse har den bosättning som finns/har funnits, t.ex. på Ålö, Bjurshalsen och Hävringe, där den äldre bebyggelsen delvis lever kvar. Där markerna sköts genom klippning och röjning får äldre kulturväxter förutsättningar att leva vidare. Nyare husetableringar har dock inte samma betydelse eftersom de växter som finns där i regel är sentida inplanteringar av arter som inte hör hemma vare sig i öarnas naturliga vegetation eller i den flora som har gamla anor kopplat till tidigare jordbrukshävd.

Skärgården från florasympunkt

Oxelösunds skärgård har en relativt ordinär flora åtminstone om man jämför med andra skärgårdar längre norrut. Frånvaron av näringsrika bergarter som kalk och grönstenar och en längre tids påverkan av försurning ifrån industrier i Oxelösund har skapat dåliga förutsättningar för en artrik och sällsynt flora. En långt gången igenväxning på flertalet öar med ett tidigare öppet kulturlandskap har suddat ut värden som en gång tidigare kan ha funnits.

Trots detta är vissa delar av skärgården mycket intressanta från botanisk synpunkt, vilket sammanställningen av värdefulla områden nedan tydligt visar. De botaniska kvalitéterna kan indelas i fem huvudgrupper:

1. **Den gamla tallskogen.** Det är mycket ovanligt i våra svenska skärgårdar att så stor del av öarealen upptas av gamla tallar. Oftast är träden 100-150 år gamla, men på vissa öar är de säkerligen över 200 år, i något fall kanske uppemot 300 år. En rödlistad svamp som tallticka är vanlig på öarna! På sikt har området potential att vara nationell värdekärna för hotade arter växter och djur knutna till uråldriga tallar. Än så länge är mängden död ved förhållandevis liten, men kommer sannolikt att öka liksom långsiktigt de arter som är beroende av död ved, t.ex. vissa lavar och vedskalbaggar som raggbock.
2. **De gamla ekbestånden.** På flera av öarna, särskilt Hasselö-Bergö och Stora Äpskär, finns gamla ekar med en intressant förekomst av rödlistade svampar och lavar. På lång sikt, särskilt om skötseln på dessa öar inriktas på att få de gamla ekarna att överleva, kommer dessa värden att öka.
3. **Ytterskärgårdens fågelgödslade skär.** I den yttre skärgården finns massvis av öar som genom solexponering och påverkan av fågelspillning uppvisar en mycket intressant flora med arter man aldrig eller mycket sällan ser på fastlandet. En av karaktärsarterna är klibbglim som på många öar finns i mycket stora och vidsträckta bestånd. På flertalet öar finns också hällkar med rosenpilört och andra växter.
4. **Stränderna.** Oxelösunds skärgård har en lång strandlinje med en rik och varierad vegetation. Påfallande är rikedomen på strandveronika och ormtunga och på f.d. strandängar kan det finnas mycket strandmynta. Även strandklipporna på vissa öar kan ha en förvånansvärt rik kärlväxtflora. En del luftburna, partikulära föroreningar skapar ett högre pH i klippspringor och bergsskrevor, vilket kan vara en förklaring till att arter som annars återfinns i mer kalkpåverkade miljöer, t.ex. vit fetknopp, frodas. Det egendomliga är att det är nordsluttningarna som har den högsta diversiteten, möjligen beroende på att uttorkningen här inte slår ut lika många arter.
5. **Enstaka intressanta arter.** I ytterskärgården finns växter som i Sverige har en nordlig (-västlig) utbredning som nordkråkbär och hönsbär. Särskilt förekomsterna av hönsbär är intressanta. En strandängsart som glesstarr, med ett fåtal växtplatser i Sörmland, finns i rikedom särskilt på Hasselö. Andra intressanta arter är fyrling på

Beten, backruta på Hävringe, blankstarr på Norra Källskär och hönshirs på Lövjeskäret.

Särskilt intressanta växter

Ett urval intressanta växter funna under inventeringen presenteras här. Förutom dessa finns andra arter som du som läsare kanske aldrig har sett, men som ofta är vanligare än man tror förbisedda genom sin litenhet, korta blomningstid eller att de växer i miljöer som man sällan besöker. Inte heller nämns i det här sammanhanget arter som rymt från trädgårdar, även om vissa som fingerborgsblomma och vildkaprifol ofta förvildar sig i naturlig terräng och ibland utgör en påtaglig del av vegetationen.

Backruta

Populationen på Hävringe hör till underarten ssp. *simplex*, vanlig backruta. Andra underarter i Sverige är nordruta, som finns i övre Norrland och smalflikig backruta, som bara finns på Öland. Backrutan har gått tillbaka i hela landet och är nu rödlistad i kategorin NT (=nära hotad). I Sörmlands flora (Rydberg & Wanntorp 2001) är den rapporterad från ett 20-tal aktuella lokaler, men några är inkomna med gräsfrö. Populationen på Hävringe är mycket stor med närmare 300 blommande plantor och härrör sannolikt från det gamla odlingslandskapet på ön. Beståndet är säkert ett av de största i Sörmland och därigenom skyddsvärt. I äldre tid växte backrutan i slätterängar och har sannolikt minskat med ängarnas försvinnande. Arten är också beteskänslig och har sannolikt försvunnit på många platser till följd av för hårt bete som följd av EU-bidragens villkorsregler. Beståndet på Hävringe växer ljust och öppet och är

knappast hotat inom överskådlig tid.

Fig. 2. Blommande backruta på Hävringe.

Eftersom den växer nära hamnen är det viktigt att den inte skadas av verksamheten där, t.ex. att platsen där växten finns utnyttjas som upplagsplats eller liknande.

Blankstarr

Ett mycket överraskande fynd av halvgräset blankstarr gjordes på Norra Källskär i en örtrik, fågelgödslad skreva nära havet. Blankstarr är i Sörmland en försvinnande art som i länet tidigare bara är funnen på en strandäng vid Borsö utanför Trosa (Rydberg & Wanntorp 2001), i Sörmland i övrigt på några öar i Stockholms södra skärgård. I Uppland finns den på åtskilliga lokaler från Stockholm norrut till Rådmansö. Från Östergötland (Genberg 1977) och Småland (Edqvist & Karlsson 2007) finns inga rapporterade fynd. Hur arten kommit till Norra Källskär är en gåta, men troligen har frön spridits med fågelträck.

Dansk skörbjuggsört

Dansk skörbjuggsört är en av karaktärsarterna i ytterskärgården, där den växer under vår och försommar i klippskrevor där näring tillförts från fåglars spillning eller från drivor av uppkastad tång. Arten tycks gynnas av långa milda höstar, då man också kan se fröplantor i mängd. Under sommaren är arten närmast osynlig, vilket innebär att den förmodligen är förbisedd på många håll. Under inventeringen hittades den främst på Hävringe, enstaka även på Lövjeskäret, Södra Grässkär och Vinterklasen - under inventeringen av Sörmlands flora också på Norra Grässkärsklubben.

Arten är intressant då den saknas i inlandet och utgör ett bra exempel på en maritim art med speciella krav på klimatet.

Fyrling

Arten är rödlistad som NT (nära hotad) och är i Södermanlands län senast funnen

för 138 år sedan vid Hasselö skans utanför Nyköping. Den är också rapporterad från Kolsnaren i Vingåker (Malme 1891). Arten är i nutiden närmast känd från Nämdö i Stockholms skärgård 1998 (Rydberg & Wanntorp 2001).

Fig. 3. Fyrling - delvis dränkt - i hällkar på Beten.

Arten har i Sverige en skiftande ekologi och kan påträffas på tidvis torrlagda stränder såväl vid insjöar som vid havet, men också - som på Beten - i grunda hällkar. Arten påträffades i tre hällkar längs södra stranden av ön. Många hundra hällkar på öarna i ytterskärgården har därefter synats med tanke på att finna ytterligare lokaler av fyrling i området. Resultatet blev negativt, vilket kan tolkas så att fyrlingen i Oxelösunds skärgård kan vara en sentida inkomling, spridd med fåglar. Arten är annars lätt att förbise, då den är extremt liten och för den som inte har ögonen på arten kan se ut som en liten mossa.

Glansnäva

Glansnävan är en relativt krävande art som brukar finnas på näringsrika bergarter, särskilt där löv från ek, lind, hassel med flera arter bildat ett lager av humifierad förna. Det är en skuggtålig art

som i området växer i de rikaste lövskogsmiljöerna på Hamnskär, Högsten Lilla Runnskär, Stora Runnskär och Stora Äpskär. Arten har möjligen gynnats av igenväxningen på öarna och kan betraktas som en successionsart, som vid tilltagande igenväxning riskerar minska eller kvarstå i blygsamma, sårbara restbestånd. Arten är närmast känd från Nyköpingstrakten och Tunabergshalvön.

Glesstarr

Glesstarran är en av områdets intressantaste arter. Den har en mycket liten förekomst i Sörmland och i övrigt bara funnen på strandängarna vid Stensund utanför Trosa, där den är kraftigt minskande. I Oxelösunds skärgård har arten i länet sitt starkaste fäste. Den växer överallt i igenväxande strandängsmiljöer men är på sikt hotad då vassen tättnar och buskar småningom tränger ut mot vasskanterna. För att rädda kvar arten i skärgården krävs vasslåtter och ett återupptaget bete. Detta är särskilt angeläget på Hasselös strandängar, där arten har sin största förekomst i Sörmland.

Hönsbär

Hönsbär har en i Sverige vidsträckt utbredning och finns överallt utom ett bälte i sydöstra Sverige upp till Västmanland. I sydöstra Sverige saknas den på fastlandet men förekommer sällsynt på lövklädda fuktmarker ute i skärgårdarna, där den växer i kärr och hållkarskanter med mattor i vitmossa eller torv, gärna tillsammans med andra anspråkslösa växter som blåbär och ekorrhör. I Södermanlands län är arten sällsynt och förutom i Oxelösunds

skärgård endast funnen på 3 öar i Bälinge skärgård (Rydberg & Wanntorp 2001).

Fig 4. Ibland bildar hönsbär täta mattor. Hamnskär.

Utanför Oxelösund finns den på Beten, Högskär och Hamnskär, tidigare Stora Bredskär och Stora Mellskär. Det finns tecken som tyder på att arten minskar i skärgården till följd av att markerna där den växer tättnar alltmer, att det blir för mörkt. Sådana tecken är att arten förgäves eftersökts på kända lokaler utan fynd och att några bestånd består av få, icke-blommande individer. Artinriktad skötsel där träd- och buskskiktet glesas ut på några av lokalerna bedöms därför angelägen.

Hönshirs

Ett av de mest oväntade fynden under inventeringen var fyndet av hönshirs i en fågelgödslad klippskreva på Lövjeskäret. Beståndet består av flera plantor, vilket tyder på att det sker självföryngring. Arten var fram till år 2000 funnen på 25 lokaler i Sörmland (Rydberg & Wanntorp 2001), nästan samtliga på skräpplatser, t.ex. soptippar. Det är ett tropiskt ogräs som via fågelfröautomater, prydnadsgräsfrö m.m. pytsats ut i den svenska naturen. Det troliga är att beståndet på Lövjeskäret via

frön spridits dit med fåglar som ätit från någon fågelfröautomat i anslutning till fritidshus eller stugorna på Beten. Arten måste uppenbart, då den tycks ha självsått sig, ha klarat de hårda vintrarna 2009 - 2010 i denna utsatta klippskreva, vilket är imponerande av ett gräs som har sin naturliga hemvist i Tropikerna.

Jordklöver

Jordklöver är en relativt ovanlig klöver, som i sin utbredning har sin tyngdpunkt nära kusten. Den tycks vara känslig för kallt vinterklimat och hör till den samling ettåriga växter som också förekommer vid inlandets stora sjöar. Den förekommer i området på Beten, Bjurholmen, Hävringe och Korsholmen och tycks vara knuten till bebyggelsens närhet. Där gynnas den av det slitage som uppkommer längs stigar och dylikt, där ny jord skapas genom nötning. Arten kan tidigare haft en större utbredning men har säkert minskat till följd av igenväxning och tätnade mosstäcken i betesmarker som resultat av minskad trampnötning från betesdjur.

Klibbglim

Klibbglim förekommer i världen på stäpper i Centralasien och i Östeuropa. I Sverige finns den enbart på ostkusten från Blekinge upp till Uppland, nästan enbart på de yttre skären. En inlandsförekomst vid motorvägen utanför Stjärnholm i Oxelösunds kommun är en av några få inlandsförekomster. Troligen har den kommit in med frön från vägsalt eller båtturister.

Klibbglim är en karaktärsart för fågelgödslade öar och skär i den yttre skärgården. Den växer i skrevor och

bergsspringor, ofta högt uppe på skären, särskilt där marken är starkt gödslad av fågelträck. Den växer ofta på jord som torkar ut under varma, regnfattiga somrar och vissnar då i förtid så frösättning uteblir.

Fig 5. Klibbglim på Hävringe.

Knärot

Knäroten har drabbats hårt av de kortare omloppstiderna i skogsbruket, särskilt i tidigare betade skogsbestånd och man hittar orkidén numera i äldre skogar eller skogar som sköts med plockhuggning eller kontinuerlig gallring. Arten finns både i tall- och granskog. Trots att det finns gott om äldre skogsbestånd i Oxelösunds skärgård är det ont om knärot. Den har hittats på Beten och Bjurshalsen, men troligen förekommer den på fler öar. Biotopen är vanlig och öarna har inte genomströvats så konsekvent att alla möjliga knärotsbestånd blivit upptäckta.

Knäroten är från 2010 rödlistad som NT (nära hotad).

Korskovall

Denna halvparasit - en eklundarnas och ekbryns skönhet, har minskat kraftigt med igenväxningen och överbetningen. Den är numera så ovanlig att den hamnat på 2010 års rödlista som nära hotad (NT). Den växer i området dels på Hasselö-Bergö dels på Stora Äpskär, delvis i livskraftiga bestånd. Dock är arten hotad av igenväxning åtminstone på längre sikt och bör ingå i det paket av art- och vegetationsbefrämjande åtgärder som bör vidtas på de båda öarna, där det även finns andra arter av intresse.

Fig 6. Korskovall - en prydnad i ekhagarna.

Liten kärrmaskros

Liten kärrmaskros hör namnet till trots till nordmaskrosorna och utmärker sig genom sina små korgar utan pollen, snett upprätta yttre holkfjäll samt lyrformade blad med små korta sidolober. Arten har minskat kraftigt i hela landet och förekommer idag något så när vanligt endast på Öland. I Oxelösund är den bara funnen en gång, nämligen på Stora Äpskär vid ett besök där 1993. Det är osäkert om arten finns kvar där eftersom

den är svår att se efter blomningen i maj. Arten bedöms enligt rödlistan 2010 som EN (starkt hotad).

Fig 7. Liten kärrmaskros - notera de korta, uppåtriktade holkfjällen!

Nordkråkbär

Detta ris har en nordlig utbredning i landet men har letat sig genom skärgårdarna söderut där den i t.ex. Oxelösunds kust- och skärgårdsområde nästan helt ersätter sydkråkbäret - den på sörmländska fastlandet vanligaste arten av kråkbär. På öarna hittar man ibland sterila bestånd av kråkbär, vilket möjligen är hanbestånd av den dioika (skildkönade) sydliga arten alternativt icke-blommande, ofertila bestånd av hybriderna mellan de båda kråkbärena. Nordkråkbär skiljer sig från sydkråkbär genom att blommorna har både ståndare och pistiller och att buskarna brukar vara överfulla med bär.

Ormtunga

Ormtungan är en ormbunksväxt som är knuten till fuktiga-våta platser vid havet, mycket sällsynt i inlandet på kalkmarker och f.d. slätterängar. Arten är till viss del

gynnad av igenväxningen och är idag ganska vanlig i Oxelösunds skärgård, men om igenväxningen tilltar minskar fertiliteten och på sikt bildas inga nya plantor. Arten är funnen på 10 öar, men kan finnas på betydligt fler. Man hittar den främst i strandängsbryn och i ängsfragment på låglänta klippstränder.

Pyttemaskros

Pyttemaskrosen hör till sandmaskrosorna och skiljer sig från andra närstående arter på de kantigt grovflikade bladen, de små korgarna och de grå frukterna. Arten räknas i Sverige som en mycket sällsynt art, som troligen är på tillbakagång. Den är ännu inte rödlistad. I Sörmland har arten ett starkt fäste och är känd från ett 10-tal lokaler.

Fig 8. Pyttemaskros - en sällsynt art.

På Hävringe finns det gott om pyttemaskros och på ön finns troligen landets största förekomst. Hur arten kommit dit är omöjligt att svara på men troligen ingår den i den ursprungliga ängsflora ur vilken rester ännu kan beskådas på ön.

Rosenpilört

Rosenpilörten är mycket vacker och i Sörmland finns den rikligast i ytterskärgårdens fågelgödslade pölar och hållkar. I Oxelösundsskärgården är den funnen på 18 öar och skär, men det verkliga antalet lokaler är troligen flerdubbelt högre.

Spindelblomster

Spindelblomstret är en i södra och mellersta Sverige numera ovanlig orkidé. Längre norrut i landet har den lägre krav och därigenom vanligare. Man kan då hitta den på igenväxande åkrar, utmed kärr och skogsstigar samt även i yngre skogsbestånd. I Sörmland tycks arten helt och hållet bunden till gammal skog av lång kontinuitet. Arten hittades under inventeringen i ett stort bestånd på Beten i en sänka med gammal blandskog i mossetorv. Spindelblomster är som många andra orkidéer nyckfull i sitt uppträdande och blomningen kan vissa år utebli för att andra år bli riklig.

Fig 9. Spindelblomster i vitmossa - typisk växtplats.

Strandmynta

Strandmyntan är en östersjöras av vattenmynta och skiljs från denna genom att vara alldeles kal. Den liknar även åkermynta, men denna har blomkransarna en bit ned på stjälken, medan de hos strandmynta (och vattenmynta) är toppställda. Strandmyntan är enligt Sörmlandsfloran (Rydberg & Wanntorp 2001) koncentrerad till Bälinge skärgård. Vid inventeringen 2011 befanns den förekomma på många ställen, delvis rikligt, även i Oxelösunds skärgård, vilket var överraskande. Den växer här i igenväxande strandängar, dold av vass, i ofta tikt blommande bestånd.

Sydbläddra

Sydbläddra är en sydlig, sällsynt, men måhända förbisedd art som ofta förväxlas med vattenbläddra. Man kan skilja de båda genom håren i fångstblåsan och på att taggarna på grenbladen hos sydbläddra är fästa på en tydlig papill. En sådan papill kan också finnas, men svagt utvecklad, även hos vattenbläddra. Hos beståndet på Beten hade samtliga grenbladstagg mycket utpräglade papillfästen och det är troligt att beståndet representerar denna art. Närmaste förekomst är lagunen på Ringsö där den förekommer i mängd. Möjligen har lokalerna ur spridnings-synpunkt haft samröre med varandra.

Tandrot

Tandroten är en sydlig art som hör till den kontinentala ädellövskogens flora. Dock är den inte knuten till dessa biotoper utan återfinns ibland även i andra skogstyper, men så gott som alltid på mullrik, näringsrik mark, där det ofta finns andra

krävande arter. Tandroten är vanlig på Hasselö-Bergö och Stora Äpskär men har också enstaka förekomster på Hasselö, Korsholmen och Bjurshalsen, kanske som rest från ett mer örtrikt skogsstadium. Tandroten indikerar ett växtsamhälle som numera är mycket ovanligt i Oxelösunds skärgård.

Toppfrossört

Toppfrossört växer i Sörmland sällsynt vid kusten och vid Mälaren. Den tycks ha blivit allt sällsyntare, tidigare funnen på många lokaler vid kusten, ibland möjligen felaktigt rapporterad då frossörten (*S. galericulata*) vid slutet av blomningen har alla blommor i toppen. Toppfrossört har dock betydligt större blommor och växer i regel torrare än sin släkting. I inventeringen är arten funnen i små bestånd på Stora Äpskär och Stora Runnskär samt på Hamnskär.

Fig 10. Toppfrossörten har stora blommor i toppen

Vejde

Vejde är en färgväxt, som tidigare odlades då den gav en violett färg (indigo), som det var mycket svårt att framställa på annat sätt. Vejden har förvildats, men försvunnit på de flesta håll. I skärgårdens

milda klimat växer den på utsatta platser med sand och grus särskilt där marken påverkats av fågelspillning. I Sörmland är vejden rätt ovanlig men har under inventeringen hittats på Myrskär, Stora Mellskär och Vinterklasen, men kan nog

hittas på fler öar i ytterskärgården, exempelvis sågs den på Häverö 1991 (Rydberg & Wanntorp 2001).

Hur många arter?

Inom skärgårdsområdet är hittills 626 arter kärlväxter funna. Under inventeringen 2011 påträffades 574 arter. Det innebär att drygt 50 arter, funna under perioden 1900 - 1991, inte återfunnits. Eftersom många öar inte hunnit besökas och att inventeringsperioden inte omfattade alla årstidsaspekter, t.ex. vårfloran, är det rimligt att tro att artantalet för Oxelösunds skärgård i själva verket överstiger 600 arter kärlväxter. En del ovanliga arter har säkerligen förbisetts, särskilt sådana nära bebyggelsen, samtidigt som säkert en del av tidigare rapporterade arter försvunnit till följd av de förändringar som skett i flora och vegetation under 1900-talet.

Hur fördelar sig då arterna över de besökta öarna? Sammanställningen nedan visar endast hur många arter som registrerats från respektive ö. Antalet arter beror på öns storlek, dess variation av biotoper men också av inventeringsinsatsen. Den senare har inte alltid gått att påverka eftersom praktiska detaljer som har att göra med logistik, båttransporter m.m. i viss mån styrt insatserna. Ibland har besök på ytterligare en ö prioriterats framför fler timmar på en annan ö. Äldre uppgifter har inte tagits med i sammanställningen.

Område	Antal arter	Antal reg. fynd
Hävringe	264	714
Beten	255	722
Hasselö-Bergö	246	895
Bjurshalsen	235	498
Hasselö	234	696
Stora Äpskär	215	678
Stora Trässö	180	519
Korsholmen	179	255
Ålö	176	376
Furön	160	355
Stora Runnskär	143	151
Hamnskär	137	273
Högskär	130	288
Ramnö	130	283
Stora Vitholmen	125	164

Lilla Runnskär	125	199
Fågelskär	119	307
Myrskär	111	215
Tallholmsskär	101	263
Norra Källskär	99	229
Stora Bredskär	94	191
Lilla Hasselö	88	105
Vinterklasen	80	114
Södra Källskär	70	119
Huvudskär	69	105
Södra Grässkär	66	69
Tallskär	61	63
Stora Vattungen	60	148
Lövjeskäret	54	132

Kommentarer: Att Hävringe är den artrikaste ön beror på att den varit bebyggd under lång tid och att markerna hållits öppna. Då kommer en rad växter in som trivs i människans närhet. Ön är också relativt stor och innehåller element såväl från innerskärgårdens växtvärld som från den flora som är typisk för ytterskärgården. Hävringe har också besökts vid två tillfällen, den ena gången på våren, vilket gjort att fler arter kunnat registreras. Stora Äpskär är den artrikaste av de mindre öarna och den äger förutom den normala skärgårdsfloran även arter knutna till lövskog och mer basiska jordarter. Att Ålö uppvisar ett så lågt artantal beror på att ön besöktes så sent som i oktober och dessutom var syftet inte primärt att kartlägga floran. Noterbart är också att Stora Vattungen och Lövjeskäret båda har en mycket intressant flora men samtidigt ett lågt artantal, vilket beror på att de ligger långt från fastlandet (spridningsproblem för många växter!) och dessutom har en liten biotopvariation.

Vilka växter är vanligast i skärgården?

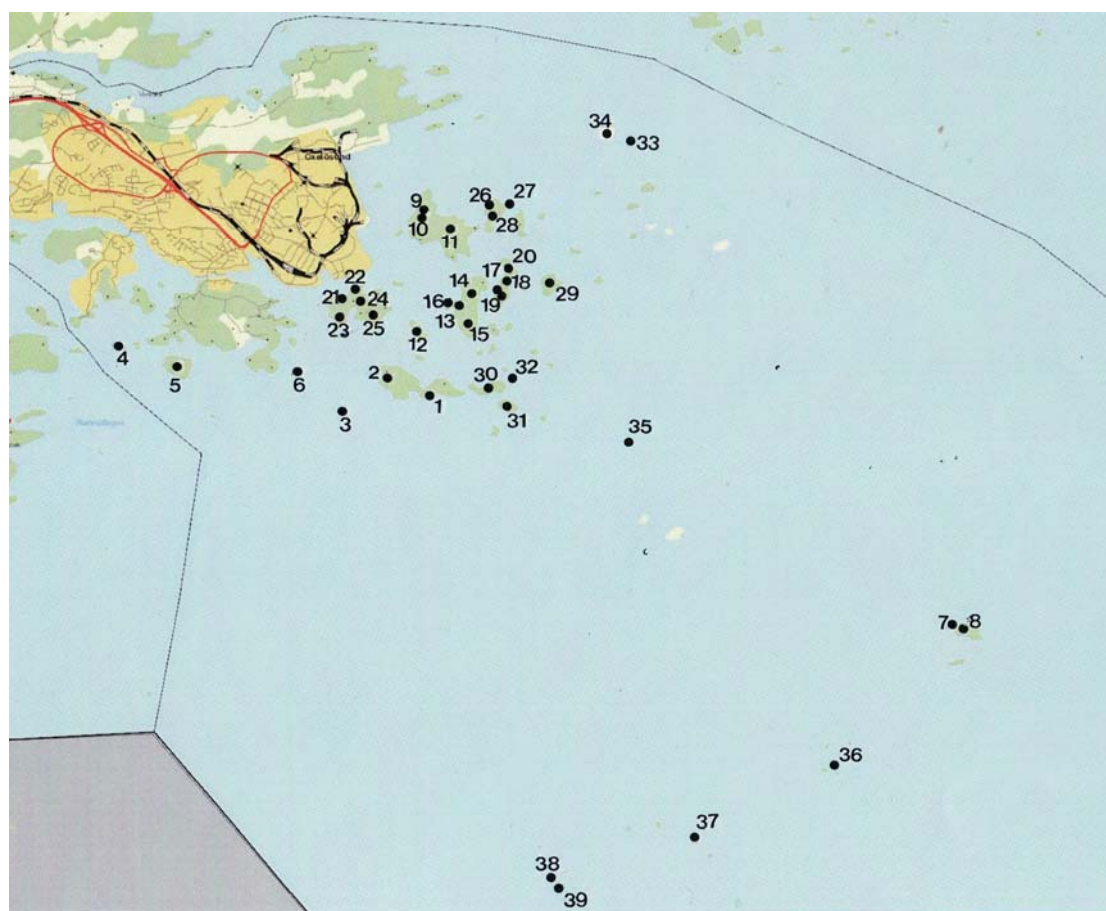
Svaret på denna fråga är omöjlig att svara på. Säkerligen är tallen den art som har störst biomassa, men om man räknar plantor, strån etc. kan säkert andra arter t.ex. kruståtel eller krypven komma ifråga. Ett visst mått på vilka arter som det finns mycket av generellt är att se hur många noteringar de fått under inventeringen och som ligger i Artportalen. En sådan förteckning ger en bild av florans sammansättning i skärgården.

Art	Antal noteringar		
Tall	148	Kärleksört	108
Rönn	137	En	97
Kruståtel	111	Vårtbjörk	95

Blåbär	95	Älggräs	75
Kråkvicker	92	Kustbaldersbrå	75
Gul fetknopp	92	Höstfibbla	74
Fårsvingel	90	Krusskräppa	73
Fackelblomster	90	Gräslök	69
Ljung	88	Gran	69
Krypven	87	Kvickrot	68
Rörflen	85	Strandlysing	67
Hallon	82	Gåsört	66
Lingon	81	Smultron	66
Äkta johannesört	80	Måbär	66
Klibbal	79	Ängskovall	66
Strätta	77	Stensöta	64
Ek	77	Havssäv	63
Glasbjörk	77	Lundgröe	63
Styvmorsviol	75	Gråstarr	63

KARTA ÖVER BOTANISKT VÄRDEFULLA OMRÅDEN

(Detaljkartor – se Bilaga 2)

Botaniskt värdefulla områden

1. Beten - öster om badplatsen

Den södra stranden av Beten öster om badplatsen kantas av silikatklippor med grunda hållkar. Ett stråk av starkt järnhaltiga mineral sträcker sig i nord-sydlig riktning och färgar berget rött. I hållkaren fälls järnockra ut. I närheten av detta stråk förekommer några grunda hållkar där det växer fyrling - en mycket liten, oansenlig vattenväxt som är mycket sällsynt i Sörmland och som inte setts här sedan 1800-talet. Längre österut ligger en stor lagun med vit näckros och havsnajas. I ett kärrdike väster om lagunen växer ett bestånd av den sällsynta sydbladdran, närmast funnen på Ringsö. Nära detta kärrstråk på torrare mark växer även knärot - en rödlistad orkidé och vågig sidenmossa och i de åldriga tallarna sitter taltickor, även dessa rödlistade. (Bilaga 2 - karta 7).

2. Beten - västra delen

I en svacka mellan två berg och i västlig riktning leder ett kärrstråk bevuxet med ung gran, tall och björk med vitmossor i bottenskiktet. Kärrret omges av hållmarker bevuxna med en krokig, vindpinad kusttallskog. I fuktstråket i vitmossan bland lingon och ljung växer rikligt med spindelblomster - en i länet numera sällsynt orkidé. Vid inventeringen räknades 44 blommande exemplar. Arten kan liksom andra orkidéer variera i blomning mellan åren. Vissa år kan blomningen till och med utebli.

Nära stranden finns en naturlig örtskreva med artrik vegetation, bl.a. knägräs, kustarun, strandrödtoppa, blodrot, hirsstarr, östersjömaskros och en mycket individrik förekomst av ormtunga, minst 800 exemplar. Strax norr om fyren finns en björkbevuxen fukthed med hönsbär. (Bilaga 2 - karta 7).

3. Vinterklasen

Detta kraftigt vindexponerade kalskär ligger vid infarten till Oxelösund och Femöre. Ön är formad som en hög puckel och utgör en välbekant profil för alla båtfarare in till Oxelösund. Trots närheten till fastlandet har vegetationen ytterskärgårdskaraktär med arter som gynnas av fågelspillning och som tål hårda vindar och salt. I floran blandas rena havsstrandsarter med växter vi känner från våra åkrar på fastlandet, gynnade som de är av kväve och öppen mark. Till karaktärsarterna på Vinterklasen kan nämnas gräslök, vejde, dansk skörbjuggsört samt åkerogräs som lomme, jordrök och penningört. Ön är relativt svårtillgänglig och brant. (Bilaga 2 - karta 1).

Fig. 11. Vinterklasen - en bit ytterskärgård nära staden.

4. Myrskär

Denna ö är bevuxen med gammal tallskog med en hel del död ved. Stränderna är blockiga-bergiga, i östra delen till viss del påverkade av friluftsliv. I den östra delen finns en del intressanta växter och lavar, bland växter vejde, rödblära, getrams, lövbinda, strandkvanne, strandmynta, kustarun och daggros - den senare en fågelspridd parkväxt. (Bilaga 2 - karta 2).

5. Ramnö

Ramnö är en höglänt ö med en mycket gammal hällmarkstallskog, bland annat på norra sidan där den sällsynta laven *Bryoria fremontii* är påträffad. Delar av ön är präglad av en skogsbrand från den torra sommaren 1959 och i vissa delar växer yngre självsådda skogar, även så kallade lövbrännor, som idag är ca 50 år gamla. Stränderna är varierande och här finns en del arter som är sällsynta i skärgården i övrigt, t.ex. vattenmärke, bunkestarr och svinrot samt mer typiska arter som strandmynta och ormtunga. I hällkarsmiljö längs södra stranden kan man finna arter som rundsileshår, segstarr, ängsull, tuvull och olika starr. (Bilaga 2 - karta 2).

Fig. 12. Ramnö - en del av stranden.

6. Huvudskär

Denna ö är relativt örtrik med ängsfragment mellan klipporna och här växer arter som strandveronika, strandgyllen, backdunört, rosenpilört, strandråg, stubbtåg och vårarv. Strandgyllen är en rätt ovanlig växt på öarna, men på Huvudskär är den allmän på stränderna. (Bilaga 2 - karta 1).

7. Hävringe - nordvästra delen

På den nordvästra sidan av Hävringe, från hamnen och bortåt, ligger en klippig, måttligt fågelgödslad halvö med intilliggande landtunga. I bergsänkorna finns en del hållkar. I berggrunden finns diabasgångar och ett litet inslag av den mörkgröna bergarten olivin. Intressanta arter är klubbglim, vilken förekommer i stor mängd, dansk skörbjuggsört, krypbjörnbär, stubbtåg, tiggarranunkel och längs en liten gräsmark växer backruta, en i länet sällsynt och numera rödlistad art som här förekommer rikligt, minst 300 plantor. Arten är dessutom ny för den sörmländska skärgården. På den slitna marken nedanför bebyggelsen växer en del konkurrenssvaga växter som sandnarv, vårarv, knytling, rödnarv, kungsmyntha och blåeld. Området ingår i Natura 2000 – SE0220028 Hävringe-Källskären. (Bilaga 2 - karta 3).

Fig. 13. Hävringe vid lotsplatsen - här finns många kulturmarksväxter!

8. Hävringe lotsplats med omgivande kulturmarker

Vid lotsstationen och hamnen finns många växtarter som kommit in med människan, vilket gör ön ovanligt artrik för att ligga så långt ut i ytterskärgården. Det gäller dels gårdsrymlingar som kanadensiskt gullris, saffranslilja och taklök dels mer ofrivilligt inkomna som ryssgubbe, rotfibbla, olika arter sandmaskrosor etc. Ön är för övrigt kanske länets rikligaste lokal för pyttemaskros, en art ur sandmaskrosornas skara, vilken betecknas som mycket sällsynt i Sverige och som verkar ha sin geografiska tyngdpunkt i det sörmländska kust- och havsbandet. Området ingår i Natura 2000 – SE0220028 Hävringe-Källskären. (Bilaga 2 - karta 3).

9. Ålö gård och området öster om gården

Ålö gård är ett gammalt skärgårdshemman, där vegetationstyperna kring bebyggelsen genom igenväxning kraftigt förändrats. Idag kan man skåda rester av den gamla trädgården i form av några planterade lindar, en tät plommonskog, ett syrénbuskage, några päronträd, ett snöbärssnår samt långlivade prydnadsväxter som bondpion, såpnejlika, borstnejlika, kaprifol och trädgårdsiris. Gräset växer högt överallt och gårdsmiljön med sin vegetation är i stort behov av restaurering. En påtaglig del av gårdsmiljön är de örtrika, delvis basiska berghällar som omger de gamla husen. Hällarna är rika på vårblomande, ettåriga örter som olika arter förgätmigej och veronika, nävor som sparv- och duvnäva, styvmorsviol, mandelblomma, gräs- och backlök samt olika lågvuxna korsblommiga växter, t.ex. nagelört, back- och lundtrav. (Bilaga 2 - karta 4).

Fig. 14. Ålö med bebyggelsen vid gården.

10. Ekhagen SSO om Ålö gård

I ett mindre dalstråk söder om bebyggelsen på Ålö växer en ekdominerad blandskog, en f.d. ekhage, där yngre träd och snår av slån börjar breda ut sig. Ekarna är ca 100-åriga, har en diameter i brösthöjd kring 0,5 - 0,9 meter. I ekhagen finns även enstaka större björkar och lindar. Hagen har restaurerats under senare år, vilket kan ses på många granstubbar och kvarlämnat gallringsris. I sydligaste delen finns en del berghällar och blockrik morän med ekar och en del aspar. I ekhagen finns en gräs-örtrik vegetation med vanliga lövskogsörter som skogsviol, vitsippa, stenbär och häckvicker. Bland marksvampar märktes bland annat eksopp och silkesmusseron. Ekarna står relativt öppet och det finns f n inget behov av frihuggning. (Bilaga 2 - karta 4).

Fig. 15. En ekhage med 100-åriga ekar finns sydost om Ålö gård.

11. Ålö - Ståludden

Området innanför Ståludden är topografiskt växlande med små mosklädda bergkullar mellan stråk av småblockig morän. Trädskiktet består i huvudsak av ung tallskog med lövinslag av främst björk. Insprängt finns en del äldre träd. Markvegetationen är risrik eller gräs-örtrik. Död ved av tall och björk är vanliga, troligen är denna del av Ålö starkt utsatt från östliga stormvindar. Vid Ståludden finns mot stranden en serie släta strandhällar. Söder om, mot Stora Simpan, finns en nyligen omkullvräkt jättetall, vid vars bas växer grovticka – en signalart för gamla tallar. Längs norra sidan av dalgången SV om Stora Simpan står några riktigt gamla solitära ekar, som troligen är de äldsta lövträden på ön. Ekarna har en diameter över en meter i brösthöjd och kan vara uppemot 200-300 år gamla. På en av ekarna växer oxtungsvamp – rödlistad (NT), blekticka – likaså rödlistad, brunskinn och på döda grenar den likaså ovanliga grovtaggingen, *Radulomyces molaris*. (Bilaga 2 - karta 4).

12. Stora Äspskär

Sett från havet gör Stora Äspskär ett lummigt intryck, vilket delvis beror på de stora ekarna inne på ön. Eftersom buskskiktet är dåligt utvecklat får den inre delen av ön en parkliknande karaktär och det går lätt att gå längs stigarna.

Äspskär är ett gammalt beteslandskap där överståndare av ek och tall säkerligen utgör det trädskikt som en gång i tiden gav betesdjuren skugga under heta sommark dagar. Ekarna står i de flesta fall i halvskugga, vilket medfört partiellt utdöende av nedre grenvarv. Dels skuggar de varandra, dels uppträder granar och olika lövträd i ekarnas närhet. Liljekonvalj dominerar i fältskiktet, vilket håller tillbaka slybildningen. I lågpartierna är gamla ekar väl företrädda, i högre delar finns en del lågväxta ekar. Kalt berg dominerar i södra delen och längs stränderna, där de ibland är mycket örtrika.

Även om ön över stora delar är relativt artfattig finns det många intressanta arter. I norra delen på örtklippor och torr ängsmark växer t.ex. ask, ängsskallra, luddhavre, ängshavre, ängsviol, svinrot, blåklockor, liten kärrmaskros (starkt hotad och funnen här 1993) och rött oxbär, i lundområdet tandrot, hässlebrodd, glansnäva, rödblära och nattviol. På de grova ekarna växer bl.a. rutsinn, oxtungsvamp och blekticka och bland insekter sågs på flera ekar den svarta trädmyran, *Lasius fuliginosus*. Vid den östra bergtungan växer det rätt rikligt med korskovall samt bestånd av strandveronika, krussilja, backlök, bergkårel och krypbjörnbär. På SV sidan av Äspskär växer ett litet bestånd av toppfrossört, en i skärgården sällsynt, troligen starkt minskande art. (Bilaga 2 - karta 6).

Fig. 16. Eklandskapet på Stora Äspskär

13. Hasselö - västra strandängen

Strandängen mellan Hasselö och Lilla Hasselö har efter betets upphörande vuxit igen, men rester av strandängsvegetationen är delvis bevarad. Området är intressant genom den stora förekomsten av glesstarr, *Carex distans*. På strandängen finner man också havssälting, gåsört, strandrödtoppa, gulkämpar och ormtunga, i brynen mot fastmarken även krussilja i stora bestånd. (Bilaga 2 - karta 5).

14. Hasselö - ekskogen

Centralt på Hasselö finns en medelålders ekblandskog med ekar av cirka 2 meters omkrets. Ekarna är delvis starkt beskuggade och har avyttrat en hel del, särskilt basala grenar. Några ekar är helt döda. Det finns även en del död ved av gran. Marken är blockig, rik på blåbär, liljekonvalj och ormbunkar. Lundvegetationen är mycket artfattig och de enda lundväxter man hittar är tandrot (litet bestånd) och gräset hässlebrodd. I gläntor kan man finna rester av en ljuskrävande hagmarksflora med arter som ängsnattviol, gråfibbla och gulmåra. (Bilaga 2 - karta 5).

15. Hasselö - södra delen

Södra Hasselö består av en mycket gammal barrblandskog med mycket torrakor och lågor. En del av naturskogen är bergbunden och talldominerad, en annan del finns i en dalgång med ormbunkar, där det finns rikligt med död ved av gran och tall. Floran är torftig men vedsvampfloran bör undersökas vid lämplig årstid. (Bilaga 2 - karta 5).

Fig. 17. Naturskog på Hasselö.

16. Lilla Hasselö

Denna ö är bevuxen med en mycket gammal tallskog. Delar av ön, som är mycket liten, upptas av fritidshus. Ön omges av klippstränder, mot Hasselö av en vassbevuxen strandäng. Under lågvatten går det lätt att ta sig mellan öarna. På Lilla Hasselö påträffades rester från en intressant ängsflora med arter som ängsnattviol, krussilja, ängsviol, knägräs och prästkrage, vilka indikerar tidigare bete, på stränderna även strandveronika, ormtunga, strandgyllen, strandmynta och kustarun. Även glesstarr växer i vassarna närmast ön. (Bilaga 2 - karta 5).

17. Hasselö-Bergö vid torpet i N delen

Söder om Bergö huvud går en liten dalgång och intill denna vid ett litet torp finns en varm sydsluttning med en för skärgården ovanligt rik flora. Här finns både värmekrävande, vildväxande arter och förvildade växter från gammal odling. Exempel på växter man kan finna i den varma bergsslänten är sandlök, backlök, kaukasiskt fetblad, myskmalva, såpnejlika, tulkört, småborre, bergkårel, björnbär, blodnäva, klofibbla, getrams, fingerborgsblomma, vildkaprifol, murgröna, myskmalva och rött oxbär. Strax nordost om torpet leder en dalgång bevuxen med en 100 - 200-årig ekskog, där man också kan hitta hässlebrodd, rödblåra och andra lundväxter. Området ingår i Natura 2000 (SE0220433 Hasselö-Bergö). (Bilaga 2 - karta 5).

18. Östra sidan av Hasselö-Bergö

I de centrala delarna längs den östra kanten av ön finns en ekdominerad lövskog där det förutom ek även finns hamlade lindar, ask, hassel, rönn, asp och björk. I buskskiktet, som bitvis är tätt, finner man en hel del ask, skogstry och måbär. De stora ekarna är delvis beskuggade och död ved bildas i takt med att marken växer igen. I lövträden finns rikligt med håligheter i grenar och stammar av värde för bl.a. insekter och fåglar. Botaniskt sett utmärks fältskiktet bland annat av stora mängder tandrot. Här finns även andra lundväxter som hässlebrodd, rödblåra, bergslok, gullviva, lundelm, korskovall, rött oxbär, bergmynta, kungsmynta mm. Flera av dessa arter är ljus- och värmekrävande, men skuggtåliga på så sätt att de kan överleva decennier av igenväxning i väntan på bättre miljöförhållanden. Området ingår i Natura 2000 - SE0220433 Hasselö-Bergö. (Bilaga 2 - karta 5).

19. Hasselö-Bergö, ek-lindbestånd i den SV delen

Ned mot den SV stranden av Hasselö-Bergö, i kanten av ett högt berg, finns i en sluttning ett gammalt ek-lindbestånd. Marken är blockig och mullrik, floran lundartad. Buskskiktet är snårigt med try och måbär. I fältskiktet finns den i Oxelösunds skärgård sällsynta blåsippan, dessutom arter som tandrot, hässlebrodd, korskovall samt den sällsynta eldsoppen. Området ingår i Natura 2000 - SE0220433 Hasselö-Bergö. (Bilaga 2 - karta 5).

20. Hasselö-Bergö - gamla tallskogen

Större delen av Hasselö-Bergö är bevuxen med en gammal tallskog på bergbunden mark. Det gäller dels den norra delen, Bergö huvud, med sin fina hållmarkstallskog, dels i stort sett hela den södra halvan av ön, där gamla tallbestånd dominerar på en delvis bergbunden mark. De äldsta tallarna är sannolikt över 200 år gamla. På sina ställen, där mark- och ljusförhållanden varit lämpliga, har yngre tallar börjat växa upp och ge skogen en flerskiktad karaktär. Skogen är i princip orörd utan spår av mänskliga ingrepp. Floran är mycket artfattig med blåbär, lingon, nordkråkbär, ljung och renlav som karaktärsarter. Området ingår i Natura 2000 - SE0220433 Hasselö-Bergö. (Bilaga 2 - karta 5).

Fig. 18. Skogen på Hasselö-Bergö är naturskogsartad.

21. Bjurshalsen - örtrika klippor nära gården

Norra delen av Bjurshalsen består av öppna torrängar av klippängstyp och kulturmarker intill den gamla gården, som idag är fritidshus. Denna del av Bjurshalsen erbjuder ett vackert skärgårdslandskap som minner om den tid då skärgårdsjordbruket ännu var levande. Floran är örtrik och varierande. På de öppna klippvallarna växer mycket gräslök och vit fetknopp, på grund jord svartkämpar, ängsskallra och styvmorsviol. Bland övriga arter kan nämnas knägräs, luddlosta, brudbröd, ängshavre, bergbräsma, karingtand och jordklöver, nära gården även backnejlika och blåsuga. På fuktigare, strandnära mark finns strandveronika och dvärgarun, den senare i ovanligt stora bestånd. Vid gården finns mer kulturpräglade inslag som vitplister, fläder, svarta vinbär, pepparrot, ryssgubbe, praktlysing och löktrav. Markerna kring gården sköts idag på ett föredömligt sätt, vilket är en av orsakerna till att ängsfloran är så väl bevarad. (Bilaga 2 - karta 6).

Fig. 19. Kulturlandskapet på Bjurshalsen har en rik flora.

22. Korsholmen

Korsholmen är en liten del av Bjurshalsen, men skild från denna genom ett igenvuxet sund och det går enkelt att förflytta sig mellan öarna. Korsholmen är delvis bebyggd av fritidshus, men det finns också en del höga naturvärden. Mest iögonfallande är beståndet av grova, tidigare hamlade lindar, vilka växer beskuggat strax söder om husen. Lindarna har en omkrets på drygt 6 meter, troligen de grövsta inom kommunen. På de torra markerna längs stigen mot husen finns torrängsarter som backnejlika, blodnäva, kungsmymta och jordklöver. Den norra stranden av Korsholmen, nära fyren, består av nordvända, örtrika silikatklippor. Här växer bland annat bergsbräsma, backlök, krussilja, vit fetknopp, klofibbla, rött oxbär, kungsmymta och vårarv. (Bilaga 2 - karta 6).

23. Bjurshalsen - södra delen

Södra halvan av Bjurshalsen består av gammal barrskog och en del kärr. I den djupa mossan mellan granarna växer bland annat knärot och i kärren svärdsilja, vattenklöver, tranbär, tuvull, ängsull och kråklöver. Avgränsningen av den gamla tallskogen följer i princip Natura 2000-området. Vid södra udden finns också intressanta stränder med en flora av kustarun, segstarr, glesstarr, ormtunga och strandrödtoppa. Området ingår i Natura 2000 (SE0220433 Furön). (Bilaga 2 - karta 6).

24. Sundet mellan Furön och Bjurshalsen

Sundet mellan de båda öarna är igenvuxet med vass. Genom sundet går en spång som gör att man kan komma ut på Furön norrifrån. I vassarna växer rikligt med strandmymta men här finns också havssälting, kärrdunört och ängsbräsma. (Bilaga 2 - karta 6).

25. Furöns södra del

Hela södra delen av Furön, motsvarande Natura 2000-området, består av berg och moränmarker beväxna med en mycket gammal tallskog. De äldsta träden är minst 200 år gamla och det växer talticka rätt allmänt i området. Död ved förekommer rikligt i området, främst stående döda tallar. I döda och levande träd finns gott om bohål för insekter. I låglänta delar förekommer såväl tall som gran. De yngre granarna växer upp under tallarna, vilket kan tyda på att det brunnit på ön tidigare och att tallarna till skillnad från granen överlevt branden. I djupare sänkor uppträder sumpskogar med skvattram, blåstarr, ängsull, tuvull och ormbunkar. Området ingår i Natura 2000-området SE0220433 Furön. (Bilaga 2 - karta 6).

26. Stora Trässö på NV stranden

I norr kantas ön av artrika granitklippor med tämligen rik flora. Här växer bland annat saltnarv, gräslök, vårarv, backdunört, ängsskallra, dvärgarun, bergkårel. Särskilt den rika förekomsten av dvärgarun längs hela norra stranden är påfallande. På de gamla tallarna intill växer gott om talticka. (Bilaga 2 - karta 4).

Fig. 20. Stora Trässö - granitklippor på norra stranden.

27. Stora Trässö - den nordöstra landtungan.

På Stora Trässö finns i nordöstra delen en långsmal, mer eller mindre trädlös landtunga med fågelgödslade klippor. På näset finns en mycket intressant flora präglad av näring från fågelspillning med inslag av gräslök, gulsporre, gökblomster, bergkårel, dvärgarun, kustarun, riklig strandveronika, ormtunga, saltnarv, klibbglim, m.fl. Söder om näset finns en mycket gammal, grov tallskog. (Bilaga 2 - karta 4).

28. Stora Trässö

På Stora Trässö växer en typisk talldominerad skärgårdsskog omgiven av klippstränder. På flera håll, i kärrdråg, finns rika förekomster av missne. Här växer också stora ormbunkar som lundbräken och nordbräken. På norra sidan av ön finns artrika granitklippor med vårarv, gräslök, backdunört, ängsskallra, dvärgarun, bergkårel och kanadabinka. Här finns också en jätteek, ett monster med cirka 4 meter i stamomkrets, som vittnar om att det tidigare här varit betydligt öppnare. (Bilaga 2 - karta 4).

29. Fågelskär

Fågelskär, som är naturreservat - tidigare domänreservat, består till övervägande del av en mycket grov och gammal tallskog. I norra delen finns en vidsträckt lagun. I lagunen växer mycket havsnajas, *Najas marina*. Lagunens strandområden är delvis artrika och här kan man hitta strandmynta, plattstarr och förgätmigej. Tallskogen är grov och många träd är säkert 200-250 år gamla. Tallticka finns allmänt på ön. Det finns även en del död ved, både stående stammar och lågor. Norra delen av Fågelskär kantas av artrika strandklippor, där man i floran finner arter som gräslök, ormtunga, strandrödtoppa, knägräs och kustarun. I en dalgång tvärs över ön växer stora mängder ormbunkar, bl.a. lund- och nordbräken. (Bilaga 2 - karta 5).

30. Högsjär

Högsjär är en bergig ö, främst känd för den gamla kolerakyrkogården, som är ett populärt besöksmål. Hällmarksskogar med gamla tallar växlar med sumpstråk. Stränderna är bergiga, i södra delen med trapplika avsatser. Längst i väster mot Beten finns en dalgång med en rik förekomst av hönsbär. Öns högsta kvalité är den totalt orörda skogen, vilken sannolikt är 150-250 år gammal. Många tallar är grova, rutbarkiga och stormvridna. Påfallande är också den stora mängden död ved i form av lågor och stammar. Rikedomen av döda enar på ön visar att den tidigare betats och är på väg att växa igen. (Bilaga 2 - karta 7).

31. Hamnsjär

Hamnsjär är en relativt bergig ö. På norra sidan finns några fritidshus. Från husen och västerut finns ett vackert alkärr med riklig förekomst av missne, samt ett litet bestånd hönsbär. I övrigt dominerar gammal tallskog med en del död ved på ön. (Bilaga 2 - karta 7).

32. Sprängklubbarna

Sydost om Tallholmen ligger ett flikigt skär, kallat Sprängklubbarna, som i vissa delar vuxit igen med svårtillgängliga busksnår. Klipporna är delvis fågelgödslade och floran är i

dessa delar artrik. Bland funna arter bör nämnas klibbglim och strandveronika, den senare i mycket stor mängd. (Bilaga 2 - karta 7).

33. Lilla Runnskär

Lilla Runnskär är en botaniskt intressant ö, vilken domineras av en betespräglad vegetation på blockig-stenig mark. Mot havet uppträder en del strandhällar. På djupare jord finns täta ogenomträngliga snår av nypon, rönn, asp m.fl. lövträd. Vid bryggan uppträder på grusmarken en vegetationstyp med arter som troligen förts in under arbetet med bryggan och som följt med fyllnadsmaterial från fastlandet. Sådana arter är pricknattljus, harklöver, ullört och gråbinka. Torrängarna på ön är mycket rika på kungsmymta, men här finns också arter som bergkårel, glansnäva, strandveronika, vårklynne, klibbglim och ängsviol. (Bilaga 2 - karta 8).

34. Stora Runnskär

Ön besöktes inte under inventeringen 2011, men ett besök 1991 avslöjade stora botaniska värden. Ön bedöms inte ha förändrats så mycket och flertalet av de växter som fanns då bör ännu finnas kvar. Ön är bevuxen med en gles blandskog och i gläntor och på strandnära klippor växer en örtrik vegetation med kungsmymta, gräslök, rockentrav, darrgräs, bergkårel, brudbröd, rubinmaskros och ängshavre. I mer lövskuggade partier hittar man gullviva, toppfrossört, småborre och glansnäva. (Bilaga 2 - karta 8).

35. Stora Bredskär

Stora Bredskär är en fågelgödslad ö med rik vegetation. Mindre buskmarker med sumpvegetation finns här och var på ön. Bland fågelgynnade växter på klipphällarna märks gräslök, mandelblomma, strandveronika, klibbglim och i hållkaren vit dunört, rosenpilört och segstarr. (Bilaga 2 - karta 10).

36. Stora Vattungen

Stora Vattungen är den största av öarna i ögruppen Vattungarna. Ön är trädlös och präglad av långvarig fågelgödsling. Ön är relativt flack med ett upphöjt centralparti. De finns flera hållkar av olika storlek, de största lagunartade. I västra delen finns en liten sandstrand med en intressant flora av saltarv, rödmålla, blåmålla och grodtåg. Hela ön domineras annars av fackelblomster, malört, strandvänderot och kustbaldersbrå, även klibbglim och gul fetknopp är vanliga, och i hållkaren hittar man bl.a. rosenpilört, andmat och brunskära. Området ingår i Natura 2000 – SE0220028 Hävringe-Källskären. (Bilaga 2 - karta 9).

Fig. 21. De låga hällarna på Stora Vattungen har en frodig växtlighet.

37. Lövjeskäret

Denna ö är mycket intressant och flera oväntade växter dyker upp här. Det är ett typiskt fågelgödslat skär, tämligen flackt med hällar och stråk av grovblockig morän, där det växer bergsyra, hallon, malört och strandvänderot. Intressant vegetation i hällkaren, vilka är mycket talrika, särskilt på södra sidan av skäret. Centralt på ön finns en sänka, som är helt övervuxen av hasselbladsbjörnbär. Bland ovanliga arter på ön kan nämnas rosenpilört, tomat, saltnarv, tiggarranunkel, hönshirs, smålånke, gulkavle och strandfräne, på klippställar även massvis av malört, klubbglim och dansk skörbjuggsört. Hönshirs är ett tropiskt ogräs som troligen inkommit med fåglar. Området ingår i Natura 2000 – SE0220028 Hävringe-Källskären. (Bilaga 2 - karta 11).

Fig. 22. Låg klippstrand med hällar, hällkar och skrevor. Lövjeskäret.

38. Norra Källskär

Norra Källskär är en fågelgödslad ö med klippstränder och en central dunge bevuxen med bergtall, rönn och *Salix*. I närheten finns stora snår av hasselbladsbjörnbär. Många hållkar bildar sänkor i klipplandskapet. På ön finns massvis av klibbglim. Stränderna är artfattiga, sura och nästan utan vegetation av kärleväxter. I sydöstra delen finns ett artrikt parti med bland annat gökblomster, klibbglim, malört, rödtoppa, rosenpilört och ett bestånd av den i Sörmland mycket sällsynta blankstarren, tidigare bara funnen på en strandäng vid Stensund i Trosa kommun. Området ingår i Natura 2000 – SE0220028 Hävrings-Källskären. (Bilaga 2 - karta 12).

39. Södra Källskär

Södra Källskär är en relativt artfattig ö, gödslad av fågelträck, men med karga klippstränder runt om. Ön har en representativ ytterskärgårdsflora, bland annat är klibbglim vanlig på ön och i hållkaren kan man hitta andmat, veksäv, gökblomster, brunskära och smålänke. Området ingår i Natura 2000 – SE0220028 Hävrings-Källskären. (Bilaga 2 - karta 12).

NÅGRA SVAMPFYND

Svamparna har inte inventerats i denna undersökning. Det beror i huvudsak på att kärlväxterna prioriterats men också på att inventeringen gjordes innan den egentliga svampsäsongen. Perenna vedsvampar och enstaka andra svampar var dock framme och här listas några arter som sågs under kärlväxtinventeringen. Tyngdpunkten på Ålö i sammanställningen nedan beror på att ön besöktes under svampsäsong 2010. Totalt noterades fyra rödlistade arter, samtliga NT (nära hotad) och fem signalarter, betecknade S. Observera att de allra vanligaste arterna inte ingår i listan nedan.

Alpluggskivling	<i>Paxillus filamentosus</i>	Hasselö-Bergö
Bitter bollrostanvling	<i>Xeromphalina caudicinalis</i>	Ålö
Blek ostronmussling	<i>Pleurotus pulmonarius</i>	Hamnskär, Fågelskär
Blekticka	<i>Haploporus tuberculosus</i>	Stora Äspskär, Ålö. NT
Blodticka	<i>Meruliopsis taxicola</i>	Beten. S
Blånande fingersvamp	<i>Ramaria abietina</i>	Ålö
Blödticka	<i>Oligoporus fragilis</i>	Ålö
Borstticka	<i>Trametes hirsuta</i>	Bjurshalsen, Ålö
Brunskinn	<i>Stereum gausapatum</i>	Ålö
Dvärgnavling	<i>Delicatula integrella</i>	Furön
Eksopp	<i>Leccinum quercinum</i>	Ålö
Eldsopp	<i>Boletus luridus</i>	Hasselö-Bergö. S
Fläckticka	<i>Skeletocutis nivea</i>	Hasselö-Bergö
Gallsopp	<i>Tylopilus felleus</i>	Fågelskär, H.-Bergö, Högsjär
Glanshätta	<i>Mycena vitilis</i>	Hasselö-Bergö
Grovtagging	<i>Radolomyces molaris</i>	Ålö
Grovticka	<i>Phaeolus schweinitzii</i>	Stora Trässö, Ålö. S
Grynvaxskivling	<i>Hygrophorus pustulatus</i>	Ålö
Gråfotad flugsvamp	<i>Amanita excelsa</i>	Högsjär
Gråstrumpig kamskivling	<i>Amanita submembranacea</i>	Ålö
Gul brödkorgsvamp	<i>Crucibulum laeve</i>	Ålö
Kanelnagelskivling	<i>Gymnopus putillus</i>	Ålö
Kantöra	<i>Hymenochaete tabacina</i>	Stora Trässö, Ålö
Kolvsvamp	<i>Epichloe typhina</i>	Hävringe
Korkmussling	<i>Daedalea quercina</i>	Bjurshalsen, St. Äspskär, Ålö
Kruskantarell	<i>Pseudocraterellus undulatus</i>	Ålö. S
Kuddticka	<i>Phellinus punctatus</i>	Ålö
Kärrgråskivling	<i>Lyophyllum palustre</i>	Bjurshalsen, Furö
Lysticka	<i>Hapalopilus rutilans</i>	Hasselö-Bergö, Ålö
Mjölkticka	<i>Postia tephroleuca</i>	Ålö
Mönjevaxskivling	<i>Hygrocybe miniata</i>	Bjurshalsen. S
Naftalinskinn	<i>Scytinostroma portentosum</i>	Hasselö-Bergö
Ockraporing	<i>Junghuhnia nitida</i>	Ålö
Olivslöjskivling	<i>Hypholoma myosotis</i>	Stora Trässö

Oxtungssvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	St. Äspskär (M. Hagström), Ålö.
NT Platticka	<i>Ganoderma lipsiense</i>	Ålö
Plommonticka	<i>Phellinus tuberculatus</i>	Ålö
Puckelkremla	<i>Russula caerulea</i>	Ålö
Rutskinn	<i>Xylobolus frustulatus</i>	Stora Äspskär (M. Hagström)
Sammetsskinn	<i>Stereum subtomentosus</i>	Hasselö, H.-Bergö, Korsholmen
Sammetsticka	<i>Trametes pubescens</i>	Ramnö
Silkesmusseron	<i>Tricholoma columbetta</i>	Ålö
Slemflamskivling	<i>Pholiota lenta</i>	Ålö
Snurrkrös	<i>Exidia recisa</i>	Ålö
Stinksvamp	<i>Phallus impudicus</i>	Högsjär, Ålö
Stor aspticka	<i>Phellinus populicola</i>	Hasselö, mitt på ön. NT
Stor laxskivling	<i>Laccaria proxima</i>	Ålö
Svavelmusseron	<i>Tricholoma sulphureum</i>	Ålö
Svavelticka	<i>Laetiporus sulphureus</i>	Ålö
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	allm., funnen på 12 öar NT
Tuvhätta	<i>Mycena inclinata</i>	Ålö
Tvåfärgsticka	<i>Gloeoporus dichrous</i>	Ramnö
Ärggrön kragkivling	<i>Stropharia aeruginosa</i>	Ålö

Citerad litteratur

- Edqvist, M. & Karlsson, T. 2007: Smålands Flora.
- Frendin, D. 1982: Översiktlig naturinventering. Oxelösunds kommun. Länsstyrelsen i Södermanlands län 1982:13.
- Genberg, E. 1977: Östergötlands flora. Lund.
- Jonsell, B. 1961: Kärlväxtfloran på exponerade skär i Oxelösunds skärgård. Svensk Bot. Tidskr. 55: 313 - 339
- Jonsell, L. 2010: Upplands Flora. Botaniska Sällskapet i Stockholm.
- Malme, G.O. 1891: Bidrag till Sydvestra Södermanlands kärlväxtflora. Bot. Notiser: 97-106.
- Rydberg, H. 2010: Naturinventering av Ålö i Oxelösunds skärgård. Opubl. rapport. Oxelösunds kommun.
- Rydberg, H. 2011: Naturvårdsplan för fastlandet i Oxelösunds kommun. Oxelösunds kommun.
- Rydberg, H. & Wanntorp, H.-E. 2001: Sörmlands Flora. Botaniska Sällskapet i Stockholm.
- Svedlind, Claes 1983: Ädellövskogar i Södermanlands län. Oxelösunds kommun. Objektskatalog. Förvaras i pärmar på Natur- och Miljöenheten, Länsstyrelsen i Södermanlands län.

